

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO POTRZEB
PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH UCZNIÓW**

**W ZAKRESIE PRZEDMIOTÓW: FIZYKA, FIZYKA W TECHNICE, CHEMIA,
BIOLOGIA, GEOGRAFIA, HISTORIA, HISTORIA I TERAŹNIEJSZOŚĆ, WIEDZA
O SPOŁECZEŃSTWIE, PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, EDUKACJA DLA
BEZPIECZEŃSTWA**

ZESPÓŁ SZKÓŁ NR1 W OLKUSZU

UL. GÓRNICZA 12

ROK SZKOLNY 2023/2024

Ogólne zasady postępowania z uczniem z dysleksją rozwojową

- 1) Unikanie głośnego odpytywania z czytania na forum klasy.
- 2) Kontrolowanie stopienia zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas sprawdzianów (wolne tempo czytania, słabe rozumienie jednorazowo przeczytanego tekstu może uniemożliwić wykazanie się wiedzą z danego materiału).
- 3) Ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszenie ilości zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużyć czas pracy ucznia. (dodatkowe wydłużenie czasu o 6-7 minut).
- 4) Ograniczanie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku. Pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania.
- 5) Wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być krótkie i precyzyjne.
- 6) W przedmiotach ścisłych podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, należy umożliwić uczniowi ustne skomentowanie wykonywanych działań. W ocenie pracy ucznia wskazane jest uwzględnienie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego. W przypadku prac pisemnych z przedmiotów ścisłych i im pokrewnych, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na graficzne rozplanowanie sprawdzianów – pod treścią zadania powinno być wolne miejsce na rozwiązanie. Pozwoli to uniknąć niepotrzebnych pomyłek przy przepisywaniu zadań na inną stronę np. gubienia, mylenia znaków, cyfr, symboli, tak charakterystycznych dla uczniów z dysleksją. Materiał programowy wymagający znajomości wielu wzorów, symboli, przekształceń można podzielić na mniejsze partie. Tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolić na korzystanie z gotowych wzorów, tablic itp.
- 7) Unikanie wrywania do odpowiedzi. Jeśli to możliwe należy uprzedzić ucznia (na przerwie lub na początku lekcji), że będzie pytany. W ten sposób umożliwiamy uczniowi przypomnienie wiadomości, skoncentrowanie się, a także opanowanie napięcia emocjonalnego często blokującego wypowiedź.
- 8) Uczeń siada na lekcji w pierwszych ławkach, blisko nauczyciela, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela, bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu.
- 9) Podczas oceny prac pisemnych należy nie uwzględniać poprawności ortograficznej.

W przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów). Nie należy również oceniać estetyki pisma, np. w zeszytach. Jeśli pismo ucznia jest trudne do odczytania, można zamienić pracę pisemną na wypowiedź ustną.

Symptomy zaburzeń i formy, metody, sposoby dostosowania wymagań u uczniów z dysleksją w zakresie przedmiotów nauczania: fizyka w technice, fizyka, chemia

- formy, metody, sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

- naukę definicji, reguł wzorów, symboli chemicznych rozłożyć w czasie, często przypominać i utrwalać
- nie wyrywać do natychmiastowej odpowiedzi, przygotować wcześniej zapowiedzią, że uczeń będzie pytany
- w trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzać, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek
- w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań
- można też dać uczniowi do rozwiązania w domu podobne zadania
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp.
- materiał sprawiający trudność dłużej utrwalać, dzielić na mniejsze porcje – oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych
- oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna, gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będący na wyższym poziomie kompetencji.

Symptomy zaburzeń i formy, metody, sposoby dostosowania wymagań u uczniów z dysleksją w zakresie przedmiotów nauczania: geografia, biologia, historia, historia i teraźniejszość, wiedza o społeczeństwie, edukacja dla bezpieczeństwa i podstawy przedsiębiorczości

- formy, metody, sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

- uwzględniać trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat
- w czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomagać, dawać więcej czasu na przypomnienie, wydobyć z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać
- częściej powtarzać i utrwalać materiał
- podczas uczenia stosować techniki skojarzeniowe, ułatwiające zapamiętywanie

– wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch), używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania – zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia

– przeprowadzać sprawdziany ustne z ławki, niekiedy nawet odpytywać indywidualnie

a) symptomy trudności:

- trudność w selekcji i wybraniu najważniejszych treści (tendencja do pamięciowego uczenia się wszystkiego po kolei)
- problem z zapamiętywaniem dat, nazwisk, nazw, miejscowości
- nieumiejętność przekrojowego wiązania faktów i informacji.

b) sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów:

- w związku z dużym problemem w selekcji i wyborze najważniejszych informacji z danego tematu można wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi).
- podobnie postępować przy powtórkach.
- pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie).

Uczeń ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej

1. W przypadku tych uczniów konieczne jest dostosowanie zarówno w zakresie formy, jak i treści wymagań. Obniżenie kryteriów jakościowych nie może zejść poniżej podstawy programowej.

2. Uczniowie z inteligencją ogólną niższą od przeciętnej, czyli tzw. „mało zdolni”. Uczniowie mogą mieć zaburzone różne funkcje psychiczne; w tej grupie są również uczniowie z zaburzeniami mieszanymi. Charakterystyczne dla nich są:

- zaburzenia myślenia słowno-pojęciowego, a więc tego, na którym przede wszystkim bazuje nauka szkolna
- mała samodzielność w myśleniu
- wolniejsze tempo pracy i uczenia się
- trudności w koncentracji uwagi przez dłuższy czas.

3. Ze względu na powyższe cechy konieczne jest wobec tych uczniów zastosowanie metod ułatwiających im opanowanie materiału. Uczniowie ci nie kwalifikują się do szkoły specjalnej dla upośledzonych umysłowo, a program szkoły ogólnodostępnej jest dla nich trudny, a przede wszystkim zbyt szybko realizowany.

4. Wymagania, co do formy mogą obejmować między innymi:

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności

- pozostawiania więcej czasu na jego utrwalenie
- podawanie poleceń w prostszej formie
- unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć
- częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych
- wolniejsze tempo pracy
- szerokie stosowanie zasady pogładowości
- odrębne instruowanie
- zadawanie do domu tyle, ile uczeń jest w stanie wykonać samodzielnie.

1. Symptomy trudności i sposoby dostosowania wymagań u uczniów o inteligencji niższej niż przeciętna w zakresie przedmiotu nauczania: fizyka w technice, fizyka, chemia

- sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych do potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych uczniów:

- częste odwoływanie się do konkretnego (np. graficzne przedstawianie treści zadań), szerokie stosowanie zasady pogładowości.
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej).
- podawanie poleceń w prostszej formie (dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części).
- wydłużanie czasu na wykonanie zadania.
- podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w razie potrzeby udzielenie pomocy, wyjaśnień, mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania.
- zadawanie do domu tyle, ile uczeń jest w stanie samodzielnie wykonać.
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń dla przyswojenia danej partii materiału.

Formy, metody, sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

1. uczniowie ze szczególnymi uzdolnieniami

- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania problemów matematycznych,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych, - urozmaicanie sytuacji zadaniowych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,

- prowadzenie krótkich, kilkuminutowych rozmów nauczyciela z uczniem, zwykle komentujących w sposób rozszerzający bieżący materiał lub kończących się sformułowaniem problemu, a potem rozwiązaniem go,
- zadawanie dodatkowych zadań podczas prac klasowych i domowych,
- przyzwalanie na korygowanie błędów kolegów (szukanie błędów w rozumowaniu), - zezwalanie na prowadzenie przez uczniów fragmentów lekcji (czasami przygotowanie całej lekcji),
- zachęcanie do czytania fachowych czasopism,
- zwiększanie wymagań, co do ścisłości i precyzji ich wypowiedzi,
- stworzenie uczniom najzdolniejszym okazji do swobodnego wyboru zadań trudniejszych, swobodnej decyzji w podejmowaniu dodatkowych zadań,
- organizowanie konkursów w rozwiązywaniu zadań trudniejszych.

2. uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego), - ocenianie prac pisemnych ucznia pod kątem ich wartości merytorycznej,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- wyznaczanie większej ilości czasu na zadania wymagające czytania, pisania,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces, - zachęcanie do autokorekty popełnianych błędów,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu, - okresowe (np. w pierwszym półroczu) wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek,
- większe zwracanie uwagi na popełniane błędy, jednocześnie określając sposób ich poprawy,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- omawianie błędów w kontakcie indywidualnym,
- o ile to możliwe częstsze sprawdzanie wiedzy w formie ustnej,

- wdrażanie do posługiwania się pismem bibliotecznym, technicznym lub drukowanym w zależności od preferencji,
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania problemów matematycznych,
- zwracanie uwagi ucznia na zapis działania matematycznego wraz z utrwalaniem nawyku każdorazowego sprawdzenia zapisu działania,
- umożliwianie uczniowi korzystania w trakcie lekcji z samouczków lub innych sposobów utrwalania tabeli mnożenia i dzielenia,
- częste powtarzanie nowych treści,
- zaniechanie pisania z pamięci i ze słuchu dopóki uczeń nie rozwinie tych umiejętności, - wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań rachunkowych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń, - zadawanie pytań pomocniczych,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych, - urozmaicanie sytuacji zadaniowych, dzielenie materiału na mniejsze części, stopniowanie poziomu trudności
- uczenie poprzez doświadczanie, ewentualnie przekazywanie informacji kilkoma kanałami, np. przekazywanie wiedzy drogą werbalno-słuchową z uwzględnieniem wizualizacji, itp.,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),

3. uczniowie z chorobą przewlekłą

- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,

- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściowej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- pozwalanie na pracę we własnym tempie, dyskretnie ją monitorując,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- częste powtarzanie nowych treści,
- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- urozmaicać sytuacje zadaniowe, dzielić materiał na mniejsze części, stopniować poziom trudności,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe.

4. uczniowie niedostosowani społecznie i uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym, uczniowie z trudnościami wynikającymi z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej, uczniowie z zaniedbaniami środowiskowymi związanymi z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania wolnego czasu, kontaktami społecznymi, uczniowie z niepowodzeniami edukacyjnymi, uczniowie z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą :

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego), - stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,

- stosowanie wzmocnień pozytywnych, - dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych, - pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- częste utrwalanie bieżącego materiału, - częste powtarzanie nowych treści,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
  - w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
  - ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
  - bazowanie na przykładach z życia codziennego,
  - w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
    - częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
  - ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
  - częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
  - upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

5. uczniowie z obniżoną sprawnością intelektualną.

- omawianie niewielkie partie materiału, o mniejszym stopniu trudności,
- pozostawianie więcej czasu na utrwalenie materiału,
- podawanie polecenia w prostej formie (dzielić złożone treści na proste, bardziej zrozumiałe części),
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu (graficznie przedstawianie treści zadania), - unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- uwzględnianie wolniejszego tempa pracy,

- odrębnie instruowanie ucznia, przy pracy samodzielnej udzielanie pomocy, wyjaśnień, mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania,
- wprowadzanie różnych metod i sposobów przedstawienia tematu (polisensoryczność),
- stosowanie wzmocnień pozytywnych i motywowanie ucznia do pracy,
- ocenianie toku rozumowania w zadaniach tekstowych,
- zorganizowanie w miarę możliwości pomoc koleżeńska

6. Uczeń słabo słyszający

- zapewnienie dobrego oświetlenia klasy oraz miejsce dla ucznia w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust
- nauczyciel mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu ucznia zwrócony twarzą w jego stronę - nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia uczniowi odczytywanie mowy z jego ust
- trzeba zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas. Zakłócenia stanowią problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat
- należy upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszającego. W przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego uczniowi słownictwa.
- uczeń z wadą słuchu ma trudności z równoczesnym wykonywaniem kilku czynności w tym samym czasie, nie jest w stanie słuchać nauczyciela - co wymaga obserwacji jego twarzy - jednocześnie otworzyć książkę na odpowiedniej stronie i odnaleźć wskazane ćwiczenie. Często więc nie nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów w klasie
- w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów, dat na lekcji historii itp.) 3) można przygotować uczniowi z niedosłuchem plan pracy na piśmie opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie lub poprosić innych uczniów w klasie, aby robili notatki z kopia i udostępniali je koledze
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy
- nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do ucznia niesłyszającego, zadawać pytania – ale nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu
- z uwagi na wolne tempo czytania, uczeń potrzebuje więcej czasu na przeczytanie całej książki, dlatego z pomocą rodziców czyta całą lekturę lub tylko wskazany rozdział. Dla ułatwienia zrozumienia treści nauczyciel może podać pytania pomocnicze, na które uczeń powinien przygotować odpowiedź – czytając wcześniej lekturę

- uczeń czytając lekturę, krótkie opowiadanie – może założyć swój słowniczek niezrozumiałych zwrotów

- pisanie ze słuchu jest najtrudniejszą formą pisania, a szczególnie dla ucznia z zaburzonym słuchem i nieprawidłową wymową, dlatego też należy stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko wyrazów lub zdań, wcześniej z uczniem utrwalonych, w oparciu o znane mu słownictwo. Jeżeli pisanie ze słuchu sprawia uczniowi niedosłyszącemu duże trudności można je zastąpić inną formą ćwiczeń w pisaniu

7. Uczeń słabo widzący

W pracy z uczniem słabo widzącym należy:

- zapoznać się z rodzajem wady wzroku
- wiedzieć o potrzebie i umożliwić uczniowi korzystanie ze specjalistycznych pomocy (np. dodatkowe oświetlenie, lupy, folie optyczne)
- posadzić ucznia blisko nauczyciela i tablicy
- sprawdzić jakiej wielkości litery dziecko widzi
- zadbać o kontrast kredy i tablicy
- mówić, co się robi
- zadbać o stałość przedmiotów w klasie
- pozwalać podchodzić do tablicy i do eksponowanych przedmiotów
- pamiętać, że oprócz tego, że uczeń słabo widzi może mieć zaburzoną orientację przestrzenną i wyobraźnię
- różnicować formy odpowiedzi – przewaga ustnych
- pracując z uczniem słabo widzącym należy liczyć się z możliwością występowania niechęci do pracy wzrokowej, drażliwości, krótkiego czasu koncentracji uwagi, zwiększonej męczliwości, trudności z wykonywaniem codziennych czynności.

8. Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

W pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim nauczyciel powinien zwrócić szczególną uwagę na:

- uczenie się w indywidualnym tempie, wyznaczanie i osiąganie indywidualnych celów zgodnych z możliwościami ucznia
- ograniczenie instrukcji słownych na rzecz wprowadzania słowno – pokazowych. Ważne jest praktyczne oddziaływanie na sferę wielozmysłową – słowo podczas procesu nauczania schodzi na dalszy plan na rzecz zbierania doświadczeń i uczenia się przez ogląd i przeżywanie.

- istotne jest stosowanie wielu powtórzeń udzielanych instrukcji i stałe utrwalanie pamiętanych treści
- stały nadzór, gdyż uczniowie ci szybciej się nudzą, z chwilą występowania trudności łatwo rezygnują i mają tendencję do pozostawiania niedokończonych prac.
- przywiązywanie wagi do specjalnych bodźców pozytywnych w formie pochwały, zachęty, nagrody. Ważne jest nieustanne motywowanie do dalszych działań poprzez stosowanie różnego rodzaju wzmocnień
- okazywanie aprobaty, pochwały dla podejmowanego wysiłku i akceptacji pozwalające na budowanie pozytywnego obrazu siebie.
- wsparcie rodziców, psychoedukację i pomoc ze strony placówki edukacyjnej w radzeniu sobie z pojawiającymi się trudnościami wychowawczymi
- wzmocnianie procesu uczenia się poprzez stosowanie metod aktywizujących
- wdrażanie uczniów do samodzielności
- ważna jest, aby uczniowie dostrzegali związek pomiędzy wiedzą nabywaną podczas zajęć a jej praktycznym wykorzystaniem w różnych sytuacjach życia codziennego

Istotną sprawą w nauczaniu uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim jest:

- 1) wzmocnianie pozytywne i motywowanie do pracy
- 2) systematyczne ocenianie efektów uczenia się
- 3) umożliwienie osiągnięcia sukcesu
- 4) budowanie wiary we własne możliwości
- 5) kontrolowanie postępów w zróżnicowany sposób (konkursy, gry, itp.)

9. Spektrum autyzmu:

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
- pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie,
- podawanie poleceń w prostszej formie,
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
- unikanie metafor i przenośni,
- indywidualne poinstruowanie ucznia o sposobie wykonania pracy,
- dostosowanie złożoności swojego języka do poziomu ucznia,
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,

- wolniejsze tempo pracy,
- zmniejszanie ilości słówek do zapamiętania,
- odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany,
- wymagania w wypowiedzianiu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań,
- stosowanie pozytywnych wzmocnień (pochwała, zachęta)
- bazowanie na pozytywach ucznia,
- systematyczne przywoływanie uwagi ucznia w celu pobudzenia do koncentracji,
- nie wymagać, by uczeń czytał tekst na forum całej klasy,
- nie oceniać graficznej strony pisma,
- nie odpytywać ucznia przy tablicy bez uprzedniego poinformowania go o tym,
- wydłużenie czasu na odpowiedź i prace pisemne.

10. Afazja:

Dostosowanie wymagań edukacyjnych w stosunku do możliwości uczniów:

- umożliwianie wielozmysłowego poznawania treści słów, łączenie słów/nazw z konkretnymi przedmiotami lub obrazkami,
- zezwalanie na jak najczęstsze wypowiedzianie się,
- motywowanie (nie zmuszanie) do wypowiedziania się,
- stwarzanie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych,
- nie pospieszanie - wydłużenie czasu odpowiedzi ustnej,
- uwzględnianie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi,
- umożliwianie uzupełniania wypowiedzi ustnej zapisem,
- niewymaganie odpowiadania pełnym zdaniem,
- wspieranie podczas redagowania wypowiedzi ustnych (np. podpowiadanie brakujących słów),
- formułowanie krótkich instrukcji, w postaci konkretnych pytań lub poleceń, powtarzanie ich w razie potrzeby,
- pomaganie w odczytywaniu podczas lekcji poleceń i instrukcji,
- dzielenie nowego materiału leksykalnego na mniejsze partie,
- zauważanie i nagradzanie wszelkich form aktywności słownej lub bezsłownej zmierzającej do nawiązania przez ucznia kontaktu z otoczeniem.

*** Uczniowie mający wydłużony czas pracy na sprawdzianach i kartkówkach siedzą w pierwszych ławkach w klasie podczas prac kontrolnych. Uczniom tym wydłuża się czas pracy do 6 min.